

nja vojnih odškodnin je hudo zadel finančni in gospodarski položaj naše države. Jugoslavija izgubi za eno leto znatne dohodke, katere je prejela na račun vojne odškodnine od Nemčije. Radi odložitve plačevanja vojne odškodnine je sklenila vlada, da bo do konca tega meseca izvedla začasno znižanje vseh državnih izdatkov.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Novo očitveno bolgarsko sobranje (parlament) je imelo 20. avgusta prvo sejo.

Prva pomoč Nemcem. V Baselu v Švici so se posvetovali pet dni zastopniki inozemskih bančnih skupin z zastopniki nemških bank in so se zedinili na to, da se podaljšajo Nemcem krediti za 6 mesecev, računano od dneva podpisa pogodbe. Upniki v inozemstvu prejmejo od Nemcev zanesljiva jamstva. Nemčija razglasa, da ni povsem zadovoljna z baselskimi zaključki, ker je dosežena le začasna finančna rešitev.

Nemški narodni socijalisti pod vodstvom Hitlerja so prejeli od Brüningove vlade zaslužen brc. Znano je, kako so hoteli Hitlerjevi narodni prenapetosti potom ljudskega glasovanja izsiliti odstop pruskega deželne zbornice, a so pogoreli: Zadnje dni je pozval Hitler kanclerja dr. Brüninga, naj sprejme tudi narodne socijaliste v vlado, ker je brez njih v Nemčiji vsaka vlada nemogoča. Hitlerjeva ponudba je bila od strani vlade zavržena s pripombo, naj se narodni socijalisti nikar ne napihujejo, ko je vendar pokazalo ljudsko glasovanje v Prusiji, da njihova moč naglo kopni.

Odstop madžarske vlade Zadnjič smo poročali o nevdržnem gospodarskem položaju, v katerega je za Nemčijo zašla tudi Madžarska. Celih 10 let je vodil grof Bethlen krmilo madžarske politike, iz sedanje finančne zagate ni znal pravega izhoda in radi tega je njegova vlada odstopila 18. avgusta. Regent Horthy je sprejel Bethlenovo ostavko in je poveril sestavo nove vlade bivšemu zunanjemu ministru grofu Juliju Karoly, ki je sestavil vlado. V sedanji vladi so prejšnji ministri, izvzemši tri nove.

Prijateljska pogodba med Francijo in ruskimi sovjeti. Od leta 1918 naprej so bile razmere med Francijo in boljševiki precej napete. Šele v zadnjem času so pričele prodirati v javnost vesti, da sta se sestali Francija ter Rusija v prijateljskem smislu na trgovinskem trgu. Trgovinskemu zblizanju je sledila prijateljska pogodba, ki je bila zadnje dni podpisana v Parizu, ki obvezuje Francijo in sovjete do najbolj stroge nevtralnosti za slučaj, če bi ena izmed držav bila napadena, od tretje države, ali od skupine držav. Ako je omenjena pogodba sigurna istina, sta postali največji dosedanjí nasprotnici v Evropi — prijatelji.

Italija bo igrala 26. avgusta v domovini najbolj moderno vojsko z aeroplani. Italiji se ne godi v finančnem oziru niti za las boljše nego Nemčiji ter Madžarski, a vendar naravnost izmetava denar za oboroževanje na morju

ter na kopnem in v zraku. Dne 26. avgusta bodo pričele v Italiji velike zrakoplovne vaje, katerih se bo udeleževalo 600 bojnih aeroplanov. Nad mesti Bologna, Firenca, Ferrara, Pisa in Turin se bodo vršili aeroplanski napadi, obenem pa se bodo skušala mesta tudi braniti. Pri teh vajah se bo izvajal nov način napada iz zraka takole: Aeroplani bodo leteli nizko nad zemljo in bodo skušali, da se skrivajo za naravnimi in umetnimi predmeti. Krila letal bodo tako pobarvana, po slučaju potrebe, da ne bo mogoče spoznati aeroplanov iz višine. Napadalne skupine letal bodo natančno prilagojene zemlji in bodo streljale med poletom na obe strani s strojnimi. Dvigajoč se, bodo spuščala letala bombe s plini, ki bodo za slučaj resnične vojne prodrli v še tako prikrita kote in pomorili vsa živa bitja.

Iz španske republike. Večkrat smo že naglašali, da vlada med španskimi meščanskimi republikanci in katalonskimi delavskimi avtonomisti veliko nasprotje. Malo pred predložitvijo ustavnega načrta ustavotvorni skupščini pa sta se pobotala začasni predsednik španske republike Zamora in vodja Kataloncev »strice« Macia. Komisija, ki je izdelovala novo ustavo za špansko republiko, je gotova in je ustavni načrt predložiti ustavotvorni skupščini.

Glavne določbe ustavnega načrta španske republike so sledeče: Španska država je centralistična in bodo pokrajine (provincije) in občine naravnost podvržene osrednji oblasti. Posamezne pokrajine, ki posedajo posebno kulturo, zgodovinsko in gospodarsko obeležje, lahko postanejo avtonomne, a njih pravice mora potrditi država. Državno pravo je nad avtonomnim. Državne vere ni. Vsa veroizpovedanja se smatrajo kot društva, ki so podvržena splošnim državnim zakonom. Država ne podpira cerkve, razpustila bo vse redove in njih premoženje zaplenila. Odpravijo se plemiški naslovi. Vsak državljani, moški kot ženska, ako je izpolnil 21 leto, ima volilno pravico. Pravico, biti izvoljen, ima vsak državljani obojega spola, ako je dovršil 23. leto. Volilne pravice nima vojaštvo. Predsednik republike mora biti star 40 let in se izvoli potom ljudskega glasovanja na dobo šest let. Nihče ne more biti izvoljen za prezidenta dvakrat zapored. Predsednik republike imenuje in svobodno odstavlja predsednika vlade in ministre. Predsednik republike pa ne more postati: vojak, duhovnik ali član bivše španske vladarske rodbine.

Vodja indijskih nacionalistov se je skujal. Vodja indijskih nacionalistov Gandhi se je skujal in odklanja pohod na konferenco za indijsko ustavo v Londonu. Podkralj Indije, lord Wellington, je poslal Gandhiju pismo, v katerem mu prigovarja, naj se odloči za resno delo v korist Indije, da prejme ta v okvirju angleškega vladarstva (imperija) dostojen položaj. Indijski nacionalisti so zopet na razpotju: ali naj pričnejo z novim izvajanjem bojkota napram Angležem; ali naj sodelujejo pri ustvarjanju indijske ustave v Londonu.

Polek spora med Vatikanom in Rimom.

Pred sklepom lateranske pogodbe.

Pred tedni so zrl katoličani celega sveta s skrbjo na Rim, ker se je raznesla resnična vest, da je leta 1929 med Vatikanom in italijansko državo sklenjena pogodba medsebojnega sporazuma v resni nevarnosti. Niti sedaj ni mogoče prerokovati, kako bo ta sporna zadeva končala. Mi hočemo podati v naslednjem za lažje razumevanje položaja pregled, kako so se razmere med Vatikanom in Rimom pod fašistično vlado časovno razvijale.

Znano je, da tišči in pritiska Italijo od leta 1922 peta fašizma in da je fašizem edina stranka, kateri je priznana pravica obstoja v Italiji.

V starem Rimu so nosili pred vladarjema rimljanske republike — konzuloma kot zunanje znamenje oblasti nad življenjem ter smrtjo zveženj palice, iz katerih je gledal konec sekire. Ta zveženj palice s sekiro se imenuje v italijanskem jeziku fascio (fašo) in po tem je nazvana tudi stranka fašistov, ki so res palica in sekira za celo Italijo in osrednjo Evropo.

Pri lateranskih pogajanjih med papežem in fašistovsko vlado leta 1929 je šlo za rešitev rimskega vprašanja. Leta 1870 so zasedle čete italijanskega kraljestva Rim in dale novi Italiji glavno mesto.

Papež, ki je bil do tedaj tudi svetni vladar nad Rimom in bližnjo okolico, je bil z zasedbo dropan svoje posesti in omejen le na Vatikan. Ne gre za to, da bi rabil papež kot vladar duševnega Kristusovega kraljestva, še posebne dežele — Kristusovo kraljestvo ni od tega sveta, — vsekakor je pač nevredno, ako je on kot Zveličarjev zastopnik na zemlji in kot predstavnik najvišje oblasti tega sveta, podrejen svetnemu vladarju. Se že spodobi, da poseda papež svojo lastno posest, kjer lahko biva tudi kot svetni vladar neodvisno od vsake druge nadoblasti. Celi svet je že hrepenel po rešitvi rimskega vprašanja, ki bo podelilo papežu med svetom položaj, ki mu gre po dostojanstvu. Po prizadevanju sedanjega sv. očeta Pija XI. je prišlo 11. februarja leta 1929 do pomirjenja med Vatikanom in Rimom. Fašistična vlada je šla celo tako daleč, da je določila 11. februar kot državni praznik mesto 20. septembra, ko je bil Rim leta 1870 odzvet papežu.

Po lateranski pogodbi.

Od omenjenega pomirjenja potečeta komaj dve leti. V lateranski pogodbi (konkordatu) priznana katoliška akcija deluje naprej v smislu Cerkve. Vedno večje število lajkov se zaveda, da je treba sodelovati pri ogromnem delu Cerkve in slediti klicu sv. očeta. Katoliška akcija rodi uspehe, vzbudi se delavnost katoličanov, naraščaj duhovskega stanu vedno bolj narašča.

Poleg vsemogočnosti fašizma je pognalo ter vzraslo nekaj povsem novega, mogoče celo »nevarnega«. Nekateri preveč za blagor države vneti fašisti so zagledali v katoliški akciji opasnost in so jej pričeli odrekati pravico do obstoja.

Očitek političnega udejstvovanja katoliške akcije je bil lahek z ozirom na brezvestnost fašistov.

Človek ima dolžnosti do Boga tudi kot državljan. Splah ni polja, kamor bi ne segala božja pravica. Tudi Cerkev se ne more omejiti le na hišo božjo, ampak mora vzpodbuditi svoje vernike k delu v vseh dolžnostih, jih mora opozarjati tudi na škodo in jih voditi po pravi poti. To ni samo pravica, ampak tudi dolžnost Cerkev. Samo po sebi razumljivo je, da se Cerkev ne more spuščati v politični dirindaj. Nobena država pa ne more proklinjati kot politično udejstvovanje dejstva, ako kaže Cerkev na svoje sovražnike ter brani pravice katoličanov.

Napači Rima na člane katoliške akcije.

Nove sovražnosti med Vatikanom in Rimom so izbruhnile 10. maja 1931. Omenjenega dne se je podala mogočna procesija moških od cerkve Marija Maggiore v Rimu s starodavno Marijino podobo v Lateran. Mladi fašisti so poskusili motiti to versko manifestacijo.

Močno je nadalje zbedel fašiste jubilej okrožnice papeža Leona XIII., ki je privabil v Vatikan brezštevilne romarje. Vsebina Leonove okrožnice je klicala romarjem v spomin dolžnosti, katere imajo katoličani do Boga, Cerkev in posvetnih oblasti.

V zadnjih dneh letošnjega majnika je došlo do dejanskih napadov. Fašisti so se zagnali v katoliške omladinske domove, so začeli pretepati katoliške dijake in so izropali več škofijskih stanovanj. V Rimu so napadli fašistični študenti osrednji dom katoliške akcije v palači Sv. Apolinarija.

Te mladinske izgrede je obsodil sv. oče 31. maja ob priliki avdijske pija-ristov.

V prvih dneh junija se je sestal vrhovni fašistični svet in podal izjavo: »Mi pripoznamo spoštovanje napram veri, ne bomo pa trpeli pod pretvezo verskih organizacij političnega delovanja.« Najvišja fašistična oblast ni podala papežu prav nobenega obžalovanja za žalitve, ki so bile po glasilu konkordata enake razžaljenju članov kraljeve rodbine. Fašisti niso dali za vse dejanske napade in opustošenja niti najmanjšega zadoščenja.

V očigled temu nasilju se je postavil celotni katoliški svet ob stran papeža.

Začetkom julija pa je izdal papež posebno okrožnico, v kateri povdarja pravice Cerkev in zavrača obdolžitve umešavanja v italijansko politiko.

Kaj in kako bo zanaprej med Vatikanom in Rimom? Papež radi božje zapovedi in katoliških načel glede pravic do mladine ne more popustiti, Mussolini pa nečel.

Za nove zvonove na Brezjah. Pri Mariji Pomočnici na Brezjah naj bodo no-

Majdica obdaruje mamico.

Mamica ima rojstni dan. Mala Majdica izprazni svoj hranilnik, ali kaj naj ji kupi, da jo iznenadi na ta dan. Ne premišlja dolgo, za prihranjeni denar kupi svoji mami Schichtov Radion, ker ve da ji napravi s tem največje veselje. Mamica jemlje za pranje vedno samo Radion, ker

**SCHICHTOV
RADION
PERE SAM
IN VARUJE PERILO
ZAJAMČENO BREZ KLORA**

vi zvonovi. Ko je prvotne zvonove ugrabila kruta vojna, so bili nabavljeni trije, ne veliki, jekleni. Iz krogov romarjev se sedaj sliši glas: Brezjam, glavni slovenski božji poti, se spodobi lepše zvonilo! Ta glas je marsikje našel prijazen odmev: Na Brezjah novi zvonovi! Bronasti! Tako je prav! Naj poveljujejo ob velikih shodih lepe slovesnosti! Naj razveseljujejo in povzdigujejo romarje v njih svetih občutkih! Cerkevno predstojništvo Marijinega svetišča se je opogumljeno po teh glasovih odločilo omisliti tako zvonilo, ki je za prvo slovensko božjo pot primerno. Obrača se torej do dobrih vernikov po vsem Slovenskem, ki radi romajo na Brezje, z zaupno prošnjo, naj s svojimi darovi pripomorejo k nabavi novih zvonov.

Darovi se lahko oddajajo v svetišču samem v skrinjico, ki je za to nastavljena, ali osebno v samostanu (zakristiji), ali potem posebnih čekov, ki se bodo oskrbeli. Ako pa potrka kak nabiralec za zvonove osebno na kaka vrata, prosimo, da ga prijazno sprejmete. Sedanj zvonovi se ne bodo zavrgli, marveč prodali drugam.

Shod salezijanskega sotrudništva na Rakovniku. Dne 6. septembra se bo vršil na Rakovniku shod salezijanskega sotrudništva. Prometno ministrstvo je v ta namen že dovolilo polovično vožnjo. Udeleženci naj kupijo na domači postaji celo vozovnico. Le ta bo veljala tudi za nazaj proti izkaznici, ki se bo dobila na Rakovniku. K obilni udeležbi že sedaj vabimo vse prijatelje salezijanskih naprav.

Cirkovec. Kakor že mnoga leta tako tudi letos romamo na Svete gore, župnija Sv. Peter v soboto dne 5. septembra. Zberemo se na postaji Cirkovec ali na Pragerskem, ob trideset na šest zjutraj ter se peljemo do Poljčan, nato pa nadaljujemo pot.

Iz katoliškega delavskega gibanja na Holandskem. Katoliško delavsko gibanje na Holandskem poseda svoje mnogoštevilne hranilnice ter posojilnice in skrbi tudi za podpore delavstvu v kritičnih dneh. Marsikateri delavec, ki doslej ni bil organiziran, se pridruži katoliški organizaciji, ker se je prepričal, da mu je samo ta res tudi opera v sili. Let 1930 je naraslo število katoliških organiziranih delavcev za 16.500

članov. V prvih štirih mesecih leta 1931 je porasla prej omenjena številka za 8000 članov. Holandske katoliške organizacije štejejo skupno 179.400 članov. Premoženje katoliških organizacij cenijo na pet milijonov goldinarjev.

Zločin v Bistriški dolinici.

Po mirni ter dobri župniji Sv. Petra pod Sv. gorami se je raznesla pred dnevi vest, da so našli Franca Ulčnika v gozdu brez glave in da gre za zločin najbolj krvave vrste.

V hiši Franca Ulčnika v prijazni Bistriški dolinici že dolgo ni bilo miru v družini. Mož Franc in žena Marija sta si grozila z dejanskim obračunom. Nesoglasje se je še povečalo, ko se je vrnil pred meseci na dom sin Franc, ki je bil zaposlen na Nizozemskem kot rudar. Sin je bil na strani matere in se je obče že govorilo po okolici, da se bo pri Ulčnikovih nekaj zgodilo radi vednega krega.

Pred več nego 14 dnevi je na večer pogorela Ulčnikova majhna klet in od tedaj ni bilo več Ulčnika na svetlo. Sin je javil orožnikom, da je oče požigalec in da je po zločinu izginil Bog ve kam. Vsa poizvedovanja za starim Ulčnikom so bila zamanj in le slučajno je naletel na smrdeče truplo brez glave v gozdu nek kmet iz Zagaja. Javil je strašno najdbo orožnikom. Truplo je ležalo v gošči, pokrito z grmičjem, glava je bila 70 m stran od trupla in je pričala o grozni surovosti zločina. Čeljust je bila odbita, koža potegnjena z glave, žile porezane in meso sesekano. Zločinci so morali Ulčnika pobiti na smrt s topim predmetom in nato se mu odrezali glavo.

Sodna komisija je strašno zadevo, kakoršne ne pomni Št. Peter, natančno preiskala in je bila po dolgem zaslišanju napovedana aretacija Ulčnikovi ženi in sinu. Oba so izročili v preiskovalni zapor v Kozje. Ljudstvo je nad opisano živinsko podivjanostjo razburjeno.